גמ' מנא לן דבעי צפון? דתני א] רבה בר רב חנן קמיה דרבא ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ב] מה חטאת בצפון אף שלמי צבור בצפון. אמר ליה רבא וכי חטאת מהיכן למדה, מעולה, ג] *דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש? אלא ד] *מדתני רב מרי בריה דרב כהנא על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קדשי קדשים אף זבחי שלמי צבור קדשי קדשים מה עולה בצפון אף זבחי שלמי צבור בצפון. ה] אלא היקשא קמא למאי אתא? כי חטאת: מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה אף זבחי שלמי צבור ו] לזכרי כהונה. אמר ליה אביי אי ז] הכי גבי איל נזיר דכתיב והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה ח] [תמימה] לחטאת ואיל אחד [תמים] לשלמים הכי נמי נימא ט] דהקיש הכתוב לחטאת מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה אף איל נזיר נמי אינו נאכל אלא לזכרי כהונה? הכי השתא התם כיון דכתיב ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל מכלל דכוליה בעלים אכלי ליה, זרוע בשלה מיהא לא י] ליתאכיל אלא לזכרי כהונה? קשיא, ואיבעית אימא יא] קדשי אקרי קדשי קדשים לא יב] איקרו, ואלא למאי הלכתא איתקש? אמר *רבא *שאם גלח על אחד יג] משלשתן יצא:

מתני' התודה ואיל נזיר קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות, המורם מהם כיוצא בהן אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

גמ' ת"ר יד] את חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור אמר רבי נחמיה וכי ראשונים בטומאה אכלום אלא טהור מכלל שהוא טמא טהור מטומאת מצורע וטמא מטומאת זב ואיזה זה? זה מחנה ישראל ואימא טהור מטומאת זב וטמא מטומאת מת ואיזה זה זה מחנה לויה? אמר אביי אמר קרא ואכלתם אותה במקום קדוש אותה במקום קדוש ולא אחרת במקום קדוש אפקה טו] למחנה לויה, הדר כתיב במקום טהור אפקה למחנה ישראל. רבא אמר אותה במקום קדוש ולא אחרת במקום קדוש, אפקה לגמרי, הדר כתב טז] רחמנא תאכלו במקום טהור עיילא למחנה ישראל, ואימא עיילא למחנה לויה? לחדא מעיילינן לתרתי לא מעיילינן. אי הכי אפוקי נמי *לחדא מפקינן מתרתי לא מפקינן? עוד לא תוכל לאכול בשעריך כתיב. אלא מחוורתא כדאביי:

מתני' *שלמים קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד, המורם מהם כיוצא בהם אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

גמ' ת"ר ושחטו פתח אהל מועד ושחטו אותו לפני אהל מועד ושחט אותו לפני אהל מועד להכשיר את כל הרוחות בקדשים קלים יז] וק"ו לצפון: ומה קדשי קדשים שלא הוכשרו בכל הרוחות הוכשרו בצפון, קדשים קלים שהוכשרו בכל הרוחות אינו דין שהוכשרו בצפון. רבי אליעזר אומר לא יח] נאמר הכתוב אלא להכשיר צפון שיכול והלא דין הוא: ומה קדשים קלים שהוכשרו בכל הרוחות לא הוכשר מקומן אצל קדשי קדשים, קדשי קדשים שלא הוכשרו אלא בצפון אינו דין שלא הוכשר מקומן אצל קדשים קלים ת"ל יט] אהל מועד

במאי

תורה אור

ויקרא כג
במדבר כח
במדבר ו
שם
ויקרא י
שם
דברים יב
ויקרא ג

רש"י

גמ' ועשיתם שעיר עזים וגו'. גבי שתי הלחם וכבשי עצרת כ] כתיב וסיפיה דקרא ושני כבשים וגו': ***ועל זבחי שלמיכם וגו'.** על כרחך בשלמי צבור כתיב שאין קרבן יחיד טעון כלי שיר שאין אומרים שיר על קרבן יחיד כדאמר בערכין (דף יא:): **קדשי קדשים.** כא] כפסלים בטבול יום ובזולה (ובלינה): **היקשא קמא.** דאיתקש לחטאת: ה"ג מה חטאת כב] כו': **כיון דכתיב ולקח הכהן את הזרוע.** סיפיה דקרא קדש הוא לכהן ש"מ השאר לבעלים כג]: ***קדשי איקרי.** זרוע בשלה ומדלא כתיב קדשי קדשים ש"מ לא איתקוש לחטאת להכי דתיהוי (א) עלי' כל *תורת דקדש קדשים דבהדיא מעטיה כד] מדכתיב קדש ולא כתיב קדשים וגבי שלמי צבור אע"ג דכתיב בהו כה] (גמי) קדש יהיו לה' לכהן (ויקרא כג) ולא כתיב קדשי קדשים כיון דכתיב לה' לאו למעוטיה כו] הוא מהיקשא דאיכא למימר כמאן דכתיב קדשי קדשים דמי: **אלא למאי הלכתא איתקש.** איל נזיר לחטאת: **שאם גילח על אחת משלשתן יצא.** וחטאת הוא דילפא משלמים מה איל נזיר אם הביאו יחידי בלא חטאת ועולה יצא דכתיב (במדבר ו) ואחר ישתה הנזיר יין ואמר מר בסיפרי כז] אחר מעשה יחידי והיינו שלמים שעיקר תגלחתו של נזיר תלויה בשלמיו שהרי כח] הוזקקו לו לשלח שערו תחת הדוד כדכתיב (שם) על האש אשר תחת זבח השלמים ותניא בסיפרי כט] וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר כלומר גילוחו של נזיר ע"י דבר שנאמר בו ושחטו פתח אהל מועד והיינו שלמים בויקרא או אינו אלא כמשמעו שיגלח פתח אהל מועד ממש אם אמרת כן, דרך בזיון כו': **מתני' קדשים קלים.** אין ל] (לך) מועלין בהן: **בכל מקום.** אין טעונין צפון: **ונאכלין בכל העיר.** בגמ' מפרש: **לכל אדם.** לזרים: **ליום ולילה.** בתודה כתיב ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר ותניא תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר: **המורם מהן.** מן התודה *חזה ושוק כשאר שלמים דהא איתקש לשלמים כדאמרן זבח השלמים אם על תודה (ויקרא ז) וארבע חלות מד' מינין שבה כדכתיב אחד מכל קרבן וגו' לכהן הזורק וגו' (שם) ומורם מאיל נזיר זרוע בשלה וחזה ושוק נמי ביה כתיבי וחלת מצה אחת ורקיק מצה אחד כיוצא בהן ונאכלין בכל העיר ליום ולילה: **אלא.** שאינו לבעלים אלא לכהנים: **ולנשיהם.** כדכתיב (ויקרא י) ואת חזה התנופה וגו' אתה ובניך ובנותיך: **גמ' תאכלו במקום טהור.** בפרשת ויהי ביום השמיני כתיב: **וכי הראשונים בטומאה אכלום.** קרבנות הראשונים שנאמרו תחילה בענין כגון שעירים ומנחה: **טהור מכלל שהוא טמא.** מדלא כתיב קדש ש"מ טהור במקצת קאמר ולא מן הכל הא כיצד במחנה הטהור מטומאה מצורע שאין מצורע נכנס לו וטמאה מטומאת זב שהזבין נכנסין שם ואיזה זה, זה מחנה ישראל: במדבר=כל דגל בתוך אסיפת דגלו, ובית עולמים=חוץ ירושלים דאמרינן בפסחים (דף סז.) מצורע משתלח חוץ לג' מחנות זב נכנס למחנה ישראל אבל לא למחנה לויה והוא במדבר=חניית הלוים סביב למשכן העדות, ובית עולמים=הר הבית, וטמא מת מותר ליכנס במחנה לויה שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו (שמות יג) עמו במחיצתו: **אותה.** במנחה כתיב בההוא ענינא: **ולא אחרת.** ולא לחמי תודה במקום קדוש: **אפקה.** ממחנה שכינה שקרבה בתוכה למחנה לויה הדר כתיב במקום טהור להקל ועומר טהרה כל דהו (ב) ולא איצטריך, פשיטא, דבטומאה ממש לא אכלי לה: **אפקה לגמרי.** ואפי' חוץ לחומה (ג) במשמע (בשעריך) חוץ לירושלים: **ועוד לא תוכל לאכול בשעריך כתיב.** והיכי אמרינן לב] אפקה לגמרי: **מתני' בכל מקום.** אף בדרום ובגמרא יליף לה: **בכל העיר.** כדאמרן לעיל בחזה ושוק דשלמי יום שמיני: **לשני ימים ולילה אחד.** דהכי כתיב בהו ובגמרא מייתי לה: **גמ' ושחטו כו'.** לג] כל שלש פרשיות בשלמים חדא בבן בקר וחדא לד] (בבן) בכשב וחדא בעז בקמייתא כתיב ושחטו פתח אהל מועד ובתרתי כתיב לפני אהל מועד: **להכשיר** לה] **כל הרוחות שבעזרה.** דלפני משמע כל שלפני ההיכל ושבלדדין לקמיה יליף לו] ומפרש לה: **קל וחומר לצפון.** לירך מזבח צפוני הקבוע לעולה ולקדשי קדשים ומשום פלוגתא דפליג רבי אליעזר עלה ואמר לצפון איצטריך קרא בהדיא לרבויי לשחיטת קדשים קלים, איצטריך לת"ק למימר האי קל והומר לצפון: לז] **לא בא אחד מן הכתובין הללו אלא להכשיר צפון.** לח] ולקמיה מפרש מאי פלוגתייהו: **שיכול והלא דין הוא.** שלא יהא צפון בכלל לפני אהל מועד להכשירו לשחיטת שלמים: **לא הוכשר מקומן.** שלשה הרוחות הכשירות להם לא הוכשרו לשחיטת קדשי קדשים לט]:

במאי

תוספות

זבחי שלמי צבור מנא לן. לעיל (דף נ. ד"ה לא) פירשנו אמאי לא אתי בבנין אב: **מה חטאת בצפון כו'.** ולענין מחטת ליכא מ] לאקשויי לחטאת כדדרשינן לעיל פרק קמא (דף י:) אותה דמה למעלה ואין אחרת דמה למעלה: **מה עולה בצפון.** וא"ת עיכובא מנא לן דבעולה לא ידעינן עיכובא אלא מק"ו דחטאת כדקאמר רב אדא בר אהבה לעיל (דף מח:) שלא יהא טפל חמור מן העיקר ודבר הלמד בקל וחומר אינו חוזר ומלמד בהיקש (לעיל נ:) אם לא נאמר *דס"ל כרב פפא מא]: **אלא היקשא קמא למאי אתא.** לא מצי למימר לענין ארבע מתנות על ארבע קרנות כדפרי' מב] וכי תימא לענין פיסוק מתנות דעתן וחוזר ונותן כדקאמר רבי ישמעאל בעולה לעיל מג] (דף נג:) כיון דאיתקש נמי לעולה אין לנו לשנות מעולה: **מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה.** תימה דלקמן פ' דם חטאת (דף צז:) ופ' התודה (מנחות דף פב:) נפקא לן מקרא *אחרינא וא"ת כיון דאיתקש לחטאת אם כן יפסלו שלא לשמה כחטאת ולרבנן דדרשי בפ"ק (לעיל דף י:) אותה מד] ניחא אבל לר' אליעזר קשה וצריך לדקדק בפ' התכלת (מנחות דף מח:) דגמר שלמי חובה משלמי נדבה ולא מקשינן לחטאת: **שאם גלח על אחת משלשתן יצא.** תימה דצריך קרא בנזיר מה] *המגלח שערו תחת הדוד של חטאת תיפוק לי מהך היקשא: שלמים

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פ"ב מהל' מעשה"ק הל' ג:
נ ב מיי' שם פ"י הל' ג:
נא ג ד מיי' פ"ט שם הל' יא:
נב ה מיי' פ"ח מהל' נזיר הלכה ב:
נג ו מיי' פ"ב מהל' מעשה"ק הלכה ב:
נד ז מיי' שם הל' ו:
נה ח מיי' פ"י שם הלכה ה:
נו ט מיי' שם הל' ד:
נז י מיי' שם הלכה ה:

[ועי' תוס' לקמן נו: ד"ה מה מנחה]

◆

שיטה מקובצת

א] דתני רבא בר רב חנן: ב] לחטאת הקישו הכתוב לחטאת מה חטאת בצפון אף זבחי שלמי: ג] מעולה וכי דבר: ד] אלא אמר רבא מדתני: ה] בצפון ואלא היקשא קמא למה לי אמר רבא מה חטאת כו' והשאר נמחק: ו] צבור אינם נאכלין אלא לזכרי כהונה: ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ח] שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים: ט] נימא דהקישו הכתוב: י] לא ניתכול אות ל' ואות א' ל"ש: יא] קדשי איקרי. פ"ה גבי שלמי צבור כיון דכתיב לה' כמאן דכתיב קדש קדשים דמי וקשה א"כ למה לי היקשא דשלמי צבור לעולה לומר דהוי קדשי קדשים תיפוק ליה משום דכתיב לה' ותירץ מורי דלא מהני לה' אלא לומר דלא אתא קודש ומפיק להו מהיקשא ולעשותו קדשי קדשים על ידי היקשא. תו' מהר"פ: יב] לא איקרי ואלא כו' אמר רבינא תיבת רבא ל"ש: יג] משלשתן. (מנחות דף ה ע"א) ועיקר (המשנה) [במשנה] (נזיר דף מה ע"א): יד] ת"ר ואת חזה: טו] אפקה ממחנה שכינה למחנה: טז] כתב במקום טהור ותיבות רחמנא תאכלו נמחק: יז] קלים וק"ו: יח] לא בא הכתוב תיבת נאמר נמחק: יט] לומר ושחטו פתח אהל מועד לפני אהל מועד לפני אהל מועד: כ] כתוב וסיפא דקרא ושני כבשים וגו' לזבח שלמים הס"ד: כא] ליפסל בטבול יום: כב] חטאת [אינה] נאכלת כו': כג] לבעלים ואקשינן זרוע בשלה לא יאכל אלא לזכרי כהונה ואנן תנן המורם מהן כיוצא בהן אלא כו' קשיא הס"ד ומה"ד קדש איקרו זרוע בשלה קדש בלחוד איקרו ומדלא כתיב קדש קדשים ש"מ דלא איתקש לחטאת: כד] מעטיה קרא: כה] תיבת נמי נמחק: כו] למעוטי מהיקשא הוא: כז] בספרי (נזיר דף מו ע"א): כח] שהרי הוקיקו לו להניחם ולשלח שערו: כט] בספרי (נזיר דף מה ע"א):

מסורת הש"ס

קדשי איקרי נ"ק
[לעיל מט: וש"נ]
[ערכין יא: ע"ש בתוס']
כל חומרא נ"ק

נ"א רבינא
[נזיר כח: מה. וש"נ]

נ"א חזה ושוק שניתן לכהנים כשאר שלמים דהא איתקש תודה לשלמים כדאמרן וזאת תורת זבח השלמים כו'
*מנחות ג.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קדש וכו' דתיהוי לה חומרא: (ב) ד"ה אפקה לגמרי וכו' במשמע הס"ד ואח"כ מ"ה ועוד לא תוכל לאכול בשעריך כתיב ובשעריך חוץ לירושלים והיכי אמרי':

גליון הש"ס

גמ' וכי חטאת מהיכן למדה. ע"ל דף נ ע"ב תד"ה ואב"א: שם בקדשים קלים ק"ו לצפון. ע"ל דף נח ע"א תוד"ה כולו: תוס' ד"ה מה עולה וכו' דס"ל כר"פ. לעיל דף נ ע"ב וע' תוס' שם ד"ה אנא:

ל] תיבת לך נמחק: לא] דהוא דאי להחמיר לא איצטריך: לב] אמרי' אפקה: לג] תיבת כל נמחק: לד] וחדא בכשב ותיבת בבן נמחק: לה] להכשיר את כל: לו] יליף לה ומפרש הס"ד: לז] לצפון ד
הכתוב אלא להכשיר צפון. לא בא כו': לח] צפון ולקמיה: לט] קדשים ת"ל אהל מועד כו' ות"ק לית ליה ק"ו דר' אליעזר דמה לקדשי קדשים שהם חמורים ולכך לא הוכשרו בהן שאר הרוחות
מ] פפא דאמר חוזר ומלמד בהיקש וללישנא דהעולה במקומה תהא ניחא דעיכוב בגופיה כתיב והואיל ואיתקש בהיקש גמור איתקש אף לעיכובא ושאני לעיל דלא כתיב אלא ושחט אותה כדפי' לעיל
אלא למצוה. מהר"פ: מב] תיבות וכי תימא נמחק: מג] לעיל דכיון דאיתקש: מד] אותה דחטאת למעט כל שאר קדשים מפסול שלא לשמן ניחא ילר"א דלא דריש אותה אה"נ דסבר דשלמי צבור
וה"נ איכא תנא בפ' התכלת דפסיל שלמי צבור שלא לשמן והשתא מוקמינן ליה כר"א. מהר"פ: מה] בנזיר דמשלח:

---

* במדבר י:י
וביום שמחתכם ובמועדיכם
ובראשי חדשכם ותקעתם
בחצוצרות על עולותיכם ועל
זבחי שלמיכם והיו לכם
לזכרון לפני א-לקיכם

במדבר ו:יט
ולקח הכהן את הזרוע
בשלה מן האיל
וחלת מצה אחת
מן הסל ורקיק מצה
אחד ונתן
על כפי הנזיר
אחר התגלחו
את נזרו
כ ובניף אותם הכהן
תנופה לפני ה' קודש הוא לכהן
על חזה התנופה ועל שוק התרומה
ואחר ישתה הנזיר יין

נושא/מבנה
△ שלבים בחיפוש
מקור דשלמי
ציבור בדינן
צפון

נושא/מבנה
◇ דרות שמסבירים
איך התנא יודע
זה דכתיב
"תאכלו במקום טהור"
היינו מחנה ישראל

נושא
כל הרוחות (כיוונים)
שבעזרה כשרות
לשחיטת קדשים
קלים

א נלע"ד דלחמי תודה הם גם סוג
של מנחה

חסר ד"ה: לא בא הכתוב אלא להכשיר צפון